

SENTÈNCIA

En nom del Poble Andorrà.-

A la vila d'Andorra la Vella, el 26 de juny del 2018

Reunida la Sala Civil del M.I. Tribunal Superior de Justícia d'Andorra, sota la presidència del M I. Sr. Joan Manel ABRIL CAMPOY, i els magistrats M.I. Sr. Vincent ANIÈRE i M.I. Sra. Eulàlia AMAT LLARI, ha adoptat la resolució següent:

ANTECEDENTS DE FET

I.- Per escrit de data 02-04-2015, la representació processal del Sr. A.M.S. va presentar demanda civil en reclamació de quantitat, a tramitar pel procediment ordinari, en contra de la societat A, SA, sol·licitant la seva condemna a pagar-li en concepte d'honoraris d'arquitecte l'import de 193.570,61.-euros en relació a l'obra "X" i l'import de 26.681,81.-euros en relació a l'obra "Y", més els interessos legals meritats a partir del dia de la contesta a la demanda, així com el pagament de les costes processals ocasionades, inclosos els honoraris d'advocat, de procuradora i de perit.

II.- Per escrit de data 09-07-2015, la representació processal de la societat A, SA, va aixecar unes excepcions de litispendència, de prejudicialitat civil, de manca de legitimació passiva i de prescripció de

TRIBUNAL SUPERIOR DE JUSTÍCIA
Sala Civil

l'acció. Sobre el fons, es va oposar a la demanda tot i formulant una demanda reconvençional. Així va sol·licitar al tribunal :

- * estimar l'excepció de litispendència i subsidiàriament l'excepció de prejudicialitat civil en relació a la factura número 8 acompanyada a l'escrit de demanda i suspendre el present judici fins a la resolució per sentència ferma de la causa civil de número 0353-3/2008,
- * subsidiàriament, seguir el litigi pels seus tràmits i dictar sentència que en relació a les factures números 8 i 12, estimi l'excepció de manca de legitimació passiva de la societat A, SA i subsidiàriament l'excepció de prescripció de l'acció i pel que fa tan sols a la factura número 8 que més subsidiàriament declari que ha d'excloure l'impost general indirecte,
- * estimar la demanda reconvençional en el sentit de condemnar al Sr. A.M.S. a pagar l'import de 712.402,25.-euros, solidàriament amb els Srs. X.G.G. i M.Q.C., amb compensació de sumes,
- * el tot, amb imposició al Sr. A.M.S. de les costes processals ocasionades i derivades de la demanda i la demanda reconvençional, inclosos els honoraris d'advocat, de procurador i eventualment de perit.

III.- La representació processal del Sr. A.M.S. va demanar la desestimació de l'excepció de litispendència i de la de prejudicialitat civil en relació a la factura número 8, i de seguir el litigi pels seus tràmits, dictant sentència que :

- estimés la manca de legitimació passiva de la societat A en relació a la factura 12
- desestimés la manca de legitimació passiva i l'excepció de prescripció en relació a la factura 8, excloent de la factura únicament 0,5%, corresponent a la diferència entre l'ISI i l'IGI,
- condemnés a la societat "A, SA" a abonar-li l'import de 193.570.-euros, més els interessos legals a partir de la data de contesta a la demanda,
- desestimés íntegrament, la demanda reconvençional formulada per la societat A, SA,

TRIBUNAL SUPERIOR DE JUSTÍCIA
Sala Civil

- amb imposició a la societat A, SA, de la totalitat de les costes judicials, inclosos els honoraris d'advocat, de procurador i de perit si aquest fos necessari, del plet principal, de la reconvenció i dels diferents incidents instats per l'adversa.

IV.- L'Hble. Tribunal de Batlles va dictar Aute en data 14-12-2017 i va decidir :

“Primer.- Desestimar l'excepció dilatòria de litispendència aixecada per la representació processal de la societat A, SA per escrit de demanda incidental de data 9 de juliol del 2015.

Segon.- Estimar la qüestió de prejudicialitat civil aixecada amb caràcter subsidiari per la representació processal de la societat A, SA i suspendre la tramitació del present procediment fins a la resolució definitiva de les actuacions civils enregistrades amb el número 0353-3/2008.

Tercer.- Fer imposició de les costes judicials ocasionades a la part defenent incidental, incloses aquelles derivades de la intervenció d'advocat i de procurador de la part agent incidental, a acreditar en període d'execució de la present resolució judicial.

Quart.- Notificar la present resolució judicial a les parts interessades.”.

V.- Contra l'esmentada resolució formula recurs d'apel·lació la representació processal de la societat A, SA, demanant la seva revocació parcial i estimant l'excepció de litispendència en relació a la causa 0353-3/2008, condemnant l'adversa al pagament de les costes processals causades a aquesta part derivades del present recurs, inclosos honoraris d'advocat i procurador.

La representació del Sr. A.M.S. demana la confirmació de l'Aute en tots els seus extrems, amb imposició de costes.

Ha actuat com a magistrat ponent el M.I. Sr. Vincent ANIÈRE.

FONAMENTS DE DRET

I.- Abans d'entrar en l'examen detallat de la qüestió processal plantejada pel recurs, escau exposar les relacions contractuals que han originat els dos procediments judicials objecte de la qüestió de litispendència.

LES RELACIONS CONTRACTUALS

No és controvertit que la societat A, SA va iniciar al 2001 unes obres d'envergadura per a la reformació i ampliació de l'X ubicat a ANDORRA LA VELLA.

És així que per contracte del 29-03-2001, va confiar als arquitectes X.G.G. i M.Q.C. l'elaboració del projecte i la direcció d'obra. El mateix contracte, del qual l'arquitecte A.M.S. va signar l'annex I relatiu a la seva acceptació de l'encàrrec, precisa que els Srs. X.G.G. i M.Q.C. portaran la direcció i el control tècnic i administratiu de les obres, i la coordinació general dels subcontractes, i que el Sr. A.M.S. portarà conjuntament la direcció i el control tècnic i administratiu de les obres, devent vetllar per que totes les empreses contractistes o subcontractistes compleixin les normes i regles vigents a Andorra.

Durant el mes de juliol de l'any 2005, els Srs. X.G.G. i M.Q.C. van deixar l'obra i el Sr. A.M.S. va mantenir la seva participació.

PROCEDIMENT 3100353/2008

En aquest procediment instat quasi 7 anys abans del present, per escrit del 24-09-2008, la part agent, els Srs. X.G.G. i M.Q.C., va reclamar a la societat A,SA, que els havia contractat per a l'ampliació i reforma de l'establiment hotelier "X", els honoraris professionals corresponents a la redacció del projecte bàsic, del projecte executiu, de la direcció i coordinació de l'obra fins el 30 de juliol de 2005, així com també d'un projecte d'interiorisme pel mateix

TRIBUNAL SUPERIOR DE JUSTÍCIA
Sala Civil

establiment. També van reclamar del Sr. A.M.S. en la seva qualitat d'arquitecte andorrà que havia col·laborat en la direcció i coordinació de l'obra, el terç dels honoraris que va cobrar directament de la propietat pel seu treball i que tenien convingut amb els agents que a ells correspondrien, restant els dos terços dels honoraris de tal direcció d'obra per l'arquitecte andorrà que tenia encomanada setmanalment.

La societat A, SA va contestar la demanda i va interposar una demanda reconvençional reclamant uns danys i perjudicis que, segons sostenia, l'actuació dels professionals contractats li havia ocasionat.

Per la seva banda, l'arquitecte A.M.S. també va formular una demanda reconvençional reclamant als agents la part dels honoraris que afirmava que li devien (35.795,18.-euros).

Per Sentència del 30-06-2016, aquesta Sala va decidir estimar el recurs d'apel·lació interposat per la representació processal dels Srs. X.G.G. i M.Q.C. contra la Sentència dictada per l'Hble. Tribunal de Batlles en data 20-05-2015 que havia estimat l'excepció de prescripció aixecada per la part defenent, i revocant-la va ordenar el retorn de les actuacions a l'Hble. Tribunal perquè *"sigui resolt el fons del litigi de la demanda principal i també sobre les dues demandes reconvençionals, atesa la seva connexitat i per no dividir la continència de la causa, amb llibertat de criteri però tenint en compte que el Sr. A.M.S. reclama els seus únicament en allò que hi va tenir participació, és a dir, en la direcció i coordinació de l'obra i no en la redacció dels projectes bàsic, d'execució i projecte d'interiorisme."*

Per consegüent, al nostre coneixement, aquest procediment es troba pendent de resolució de primera instància.

TRIBUNAL SUPERIOR DE JUSTÍCIA
Sala Civil

EL PRESENT PROCEDIMENT

En el marc del present procediment, és el Sr. A.M.S. qui ostenta el rol de part agent i reclama a la societat A, SA, exclusivament, el pagament dels honoraris que considera que han quedat impagats en relació a l'obra "X" així com els d'una altra obra.

També la societat A,SA demana per via reconvençional la condemna solidària de l'agent i dels Srs. X.G.G. i M.Q.C. (que no són parts en el present litigi) a pagar el cost dels defectes de l'obra que els hi imputa.

L'Aute recorregut ha considerat que no es podia donar lloc a l'excepció de litispendència. Tanmateix, ha considerat que era necessari suspendre el procediment per causa de prejudicialitat civil en relació al procediment 353-3/2008 ja que els dos procediments s'han de liquidar uns honoraris dels tres arquitectes intervinents a la mateixa obra, que el Sr. A.M.S. reclama honoraris meritats amb anterioritat al moment en què els Srs. X.G.G. i M.Q.C. van deixar l'obra, que el Sr. A.M.S. fonamenta la seva reclamació en un peritatge efectuat en el marc dels autes 03533/2008 i que la societat A, mitjançant les seves demandes reconvençionals formulades en ambdós processos reclama un import de 712.402,25.-euros per raó de les deficiències hagudes en els treballs portats a terme pels arquitectes intervinents a l'obra.

Malgrat s'hagi donat lloc a la seva petició subsidiària relativa a la prejudicialitat civil, la part defenent formula recurs per obtenir l'estimació de la seva petició principal relativa a la litispendència.

II. - En efecte, la part apel·lant considera que procedeix revocar l'Aute de la Batllia per quan aquest decideix desestimar l'excepció de litispendència en relació a la causa 0353-3/2008, tota vegada que seria contrari a dret pel fet d'afirmar d'una part que les parts no són idèntiques en els dos plets quan sí que són les mateixes i d'altra part que no es donaria el requisit de la

TRIBUNAL SUPERIOR DE JUSTÍCIA
Sala Civil

identitat en l'objecte del litigi malgrat admet que sí que és el mateix, en tot cas, parcialment.

Argumenta que hi ha lloc a l'excepció de litispendència perquè en la present causa la part agent ha formulat demanda contra la societat A per suposats honoraris impagats per la direcció de l'obra en relació a l'ampliació i reforma de l'X i perquè en el procediment 0353-3/2008 instat pels Srs. X.G.G. i M.Q.C. contra la societat A, el mateix Sr. A.M.S., via demanda reconvençional, reclama pels mateixos honoraris ; que en aquell procediment 0353-3/2008 es dictà sentència de primera instància que condemnava als Srs. X.G.G. i M.Q.C. a pagar al Sr. A.M.S. l'import de 370.228,28.-euros però que va ser "anul·lada" i es troba pendent de ser dictada de nou ; que es donen els requisits de la litispendència que són la identitat subjectiva, la identitat d'objecte en relació al *petitum* i que la causa de demanar sigui la mateixa en els dos casos ; que existeix identitat subjectiva ja que si és cert que el present procediment s'ha instat per part del Sr. A.M.S. contra la societat A quan el procediment 353-3/2008 fou instat pels Srs. X.G.G. i M.Q.C. contra la societat A i el senyor A.M.S., no és menys cert però, que el Sr. A.M.S. va formular demanda reconvençional contra els Srs. X.G.G. i M.Q.C. i que en el present plet, el Sr. A.M.S. afirma en el seu escrit de demanda que els Srs. X.G.G. i M.Q.C. i la societat A són solidàriament responsables envers el Sr. A.M.S. del pagament dels honoraris en concepte de direcció de l'obra litigiosa ; que pe tant, hi ha identitat de parts ja que en ambdues causes litiguen el Sr. A.M.S. i la societat A ; que en relació als altres dos requisits, l'Aute entra en contradicció ja que indica que el requisit d'identitat d'objecte no es compleix, tot i afirmant expressament que els dos plets versen sobre els honoraris d'arquitecte i que en un procediment es reclama la totalitat de la factura i en l'altre tan sols una part, tot i admetent que en els dos procediments s'han de liquidar uns honoraris derivats d'unes tasques professionals dutes a terme pels tres arquitectes intervinents a l'obra i, finalment que en aquestes condicions hi ha també identitat d'objecte i de causa de demanar.

TRIBUNAL SUPERIOR DE JUSTÍCIA
Sala Civil

III.- Donat aquests elements i arguments, és útil fixar dos punts essencials.

En primer lloc, la litispendència precisa la reunió d'unes condicions cumulatives i *“...per tal que pugui triomfar una excepció dilatòria de litispendència la jurisprudència dels Tribunals andorrans ha estat constant en exigir que es donin tres pressupòsits: que existeixi identitat subjectiva entre el procediment en curs i un altre pendent de resolució, que es doni igualment identitat objectiva en relació al petitum de la demanda entre un i altre i que la causa de demanar, o causa petendi, sigui també la mateixa en els dos casos.”* (ATSJC 12/12 de 30.4.12 i STJC 141-11 de 29.9.11, entre d'altres).

La litispendència només existeix quan es tracta del **mateix litigi**, en tots els seus elements constitutius, que es troba pendent davant de dos jurisdiccions i que el fet, per la segona jurisdicció de pronunciar-se sobre aquest litigi vulneraria la seguretat jurídica i comportaria un risc important de contradicció. D'aquí neix l'exigència de triple identitat, subjectiva (els processos s'han de dur a terme entre les mateixes parts en la mateixa qualitat però poc importa la posició processal de demandant o defenent que ostenten en els procediments respectius), objectiva (les pretensions que formen l'objecte de cada procés han ser idèntiques) i de *causa petendi* (el fonament fàctic i jurídic de les accions entaulades ha de ser el mateix).

En segon lloc, no s'ha de confondre la litispendència, que exclou conèixer una qüestió de manera definitiva perquè la mateixa està sotmesa a un altre Tribunal, el que suposa que la segona jurisdicció ha de decidir la terminació i l'arxiu del procés que s'havia obert al davant d'ella, amb la prejudicialitat civil que només obliga a suspendre el procediment. En aquest sentit com hem motivat en l'Aute 55/12 del 18-10-12 : *“... Aquesta Sala ja ha tingut ocasió de pronunciar-se respecte de l'admissió de la prejudicialitat civil en l'ordenament jurídic andorrà. (...)“en consonància amb la doctrina ja establerta per aquesta Sala en el seu Aute de 23-12-2010, la finalitat que cerca la prejudicialitat civil rau en que per a la resolució d'un litigi esdevé*

TRIBUNAL SUPERIOR DE JUSTÍCIA
Sala Civil

adequada la resolució d'una qüestió o extrem d'un altre litigi. I en el cas que ens ocupa, al marge que no s'escau la identitat objectiva i subjectiva que predica la part recurrent, sinó que és suficient que la resolució del litigi requereixi que un extrem o qüestió que s'està dilucidant en un altre procés sigui resolt".

En el present cas, si bé existeix una connexió molt forta entre els dos procediments que hauran de resoldre la problemàtica dels honoraris dels arquitectes que varen intervenir a l'obra X i de la seva eventual responsabilitat en els defectes d'aquesta mateixa, no es tracta del mateix litigi i no es donen els tres requisits cumulatiu exigibles com ho detallarem seguidament.

Pel que fa a la identitat subjectiva, l'Aute d'instància considera que aquesta no existeix tota vegada que *"en el marc del present procés, el Sr. A.M.S. ha dirigit la seva acció en reclamació de quantitat contra la societat A, SA i en el marc del procés de número 353-3/2008, es dirimeix l'acció exercitada pels Srs. X.G.G. i M.Q.C. contra la societat A, SA i el Sr. A.M.S., així com les reconvençions plantejades pel Sr. A.M.S. i per la societat A, SA contra els Srs. X.G.G. i M.Q.C."*

Aquestes consideracions són certes però és necessari precisar que :

- en el marc del present procediment, el Sr. A.M.S. demana tots els seus honoraris a la societat A en relació a l'X i en relació al edifici Y, i la societat A formula demanda reconvençional en contra del Sr. A.M.S. i dels Srs. X.G.G. i M.Q.C. pels defectes de l'X,
- en el marc del procediment 3533/08, els Srs. X.G.G. i M.Q.C. demanen pels seus honoraris en relació a l'X tant a la societat A com al Sr. A.M.S., i de manera reconvençional, la societat A demana pels defectes de l'X als Srs. X.G.G. i M.Q.C. però no al Sr. A.M.S., i també de manera reconvençional, el Sr. A.M.S. demana als Srs. X.G.G. i M.Q.C. per uns honoraris de l'X però no a la societat A.

TRIBUNAL SUPERIOR DE JUSTÍCIA
Sala Civil

Així les coses, la identitat subjectiva no és total. Els Srs. X.G.G. i M.Q.C., malgrat la societat A demana ara de manera reconvençional la seva condemna solidària, no són parts en el present procediment. El fet que el propi agent, el Sr. A.M.S., considera que la societat A i els arquitectes X.G.G. i M.Q.C. són solidàriament responsables del honoraris per ell reclamats no canvia aquesta realitat processal.

Pel que fa a la identitat objectiva, les pretensions que formen l'objecte de cada procés no són idèntiques puix en la present causa el Sr. A.M.S. reclama la satisfacció de la totalitat de la factura que va establir un cop realitzat la pericial en el marc dels autes 03533/2008, mentre que en dit procediment 03533/2008 només reclama les primeres certificacions.

Es tracta d'un punt important. En efecte, com és lògic, la litispendència és una noció vinculada a la de cosa jutjada. Ara bé, en l'hipotètic cas que el procediment 03533/2008 hagués estat acabat per sentència ferma donant lloc a les peticions del Sr. A.M.S. (cas que no existeix perquè aquesta Sala va revocar la sentència pronunciada per la instància i retornar-li les actuacions) no hauria existit cosa jutjada al respecte de les peticions que formula ara en el marc del present plet puix el seu objecte és diferent com més ampli.

A més a més, hem d'apuntar que, en el present plet, la part agent no només ha presentat una reclamació en relació als seus honoraris per l'obra X també concernida per l'altre plet sinó igualment un reclamació pel pagament d'honoraris relatius a l'obra "Y" que no apareix tenir cap vincle amb la primera. Per tant, es tracta d'una petició totalment aliena a l'objecte i a la *causa petendi* de la causa 03533/2008.

Per totes aquestes consideracions, escau desestimar el recurs i confirmar l'Aute d'instància.

TRIBUNAL SUPERIOR DE JUSTÍCIA
Sala Civil

IV.- En resultar desestimat el recurs procedeix imposar les costes per ell generat a la part recurrent, de conformitat amb el que disposa el Codi 7,51,5.

Vistos la legislació vigent i els Usos i Costums aplicables al present cas,

La Sala Civil del M.I. Tribunal Superior de Justícia d'Andorra,

DECIDEIX

DESESTIMAR el recurs d'apel·lació interposat per la representació processal de contra l'AUTE dictat per l'Hble. Tribunal de Batlles en data 14-12-2017, que confirmem en la seva part dispositiva.

IMPOSAR el pagament de les costes causades en aquesta alçada a cada part apel·lant.

Així per aquesta nostra resolució, de la qual en serà tramés testimoni a l'Hble. Presidenta de la Batllia, per al seu coneixement i als efectes escaients, definitivament jutjant, ho pronunciem, manem i signem.-